Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своѝй хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ III. Шамокінъ, Па. Четвергъ 10-го Жовтня 1895 Число 31

Шамокінъ 10. жовтня.

Вже не разъ згадовали мы въ „Свободѣ", що нашй люде не вмѣють розумно жити, не вмѣють користати зôсвои працѣ въ належитый, розумный способъ. Заробленый грôшь зужиткують они въ спосôбъ непрактичный анѣ имъ, анѣ другимъ користи належитои не приносить. Давнѣйше, якъ то нашй люде тôлько були зайшли до Америки, коли то, якъ они кажуть були лѣпшй часы, ховали люде грошѣ по матерацахъ, навѣть въ майнахъ въ дѣру вткнувъ, а по найбôльшой части давали и еще по нинѣ дають до перехову ґаздини, або ґаздѣ, де суть на бордѣ. Дуже часто бувае, що зъ матераца хто вкраде, а въ майнахъ мѣсце завалить ся; ґаздиня скаже, що злодѣй вкравъ, або ґазда утѣкне на иншій плейсъ, тай поминай, якъ звали. Ще до того богато грошей нашихъ темныхъ людей втопило ся въ рукахъ несумлѣнныхъ аґентôвъ, черезъ котрыхъ руки переходили грошѣ до старого краю и тамъ решта потопало въ кишеняхъ жидôвскихъ, або въ касахъ урядôвъ податковыхъ. И такъ сотки, тысячѣ, тяжко заробленого гроша потонуло въ безодняхъ, а нашъ чоловѣкъ, якъ прійшовъ зъ краю жебракомъ, такъ и до нынѣ нимъ лишивъ ся.

Зъ перегодомъ выродилась зъ помѣжъ нашихъ людей горстка людей интелиґентныхъ, котрй почали горнути ся до бізнесу. Не маючи потрѣбнои готôвки, они запозычались у другихъ, закладали сторы компанічнй и тымъ способомъ приходили до маетку. Богато було такихъ, котри не розумѣли, що торговля полягае на опцадности особистôй и совѣстнôмъ выплачованю и костумерôвъ и властителѣвъ сторôвъ для компаній; въ наслѣдокъ того они банкрутовали, а зъ ихъ упадкомъ пропадавъ також грôшь нашихъ людей, що вложили его въ бізнесъ. Тымъ способомъ стратили нашй люде вѣру въ ретельнôсть и почали вôдтягатись вôдъ бізнесу ховаючи знову грошѣ до давнои скринѣ. Нинѣ маемо вже богато рускихъ сторôвъ, богато рускихъ сальонôвъ, але они суть въ найбôльшой части власностію одиниць. Богато маемо въ Америцѣ нашихъ людей, що мають свои домы, свои ґрунта пôдъ домы, але богато маемо такихъ людей, котрй заощадженый грôшь ще и нынѣ запивають въ сѣнники, або ховають по дѣрахъ въ майнахъ. До тыхъ людей годѣ, щобъ наша газета дôйшла, бо они нѣякого письма не читають. але сподѣемось, що бодай сотный перечитае и розважить нашу раду. Розумный чоловѣкъ, якъ мае грошѣ то ихъ нѣколи не тримае въ дома. Грôшь есть то така рѣчь, котра родить другій, десятый и сотный. Грôшь вкладае розумный чоловѣкъ въ бізнесъ, а якъ ты чоловѣче не маешь довѣрія до бізнесу и боишь ся, що тобѣ грôшь пропаде, вложи его въ ассекурацію. Подиви ся Русине на Американцѣвъ иншои народности, котрый зъ нихъ не ассекурованый, хоть-бы и родины не мавъ, хоть бы бувъ и самотный? Навѣть якъ ѣде де въ дальшу подорожь, то бере такій тікетъ, котрый ему въ разѣ нещастя забеспечае долю тыхъ, котрыхъ вôнъ лишивъ. — Отъ такъ роблять розумнй люде. А не хочешь ты ассекуровати ся, бо того не розумѣешь, що то добре, зайди ты до банку, зложи тамъ тяжко запрацюваный грôшь, а будешь безпечный, що нѣхто его тобѣ не вкраде. А якъ назбираешь бôльшу суму грошей, то глядай за лотомъ, щобъ мôгъ ты собѣ свою власну хату поставити. А якъ будешь мати свою власну хату въ Америцѣ, тогды ты панъ, великій панъ, справедливый горожанинъ Американьской землѣ. Тогды ты господарь и кождый тебе поважае. Спытае хтось: а то чій дôмъ? нашого Русина, а той чій? нашого Русина — и богато, богато булобъ домôвъ нашихъ Русинôвъ — еслибъ нашй Русины мали розумъ — а вже часъ, крайна пора!

ВЫБОРЫ ВЪ ГАЛИЧИНѢ.

До нынѣ еще не дôйшли до насъ вѣсти про результатъ выборôвъ въ Галичинѣ, але часто доводить ся намъ читати и по краевыхъ газетахъ и по нѣмецкихъ американьскихъ, якъ „New Yorker Staats Zeitung" и другихъ, але навѣть англійскй тутешнй газеты пôднесли свôй голосъ обуреня противъ крайнои тираніи, противъ морального морду верствы людей въ Галичинѣ. котра становить найжизнѣйшу и найздоровшу верству суспôльности галицкои. Переглянемо коротко тй огиднй подѣи.

Шляхоцкій комітетъ польскій поименувавъ зъ горы своихъ ослôвъ на меньшй посѣлости и за помочію баґнетôвъ жандармскихъ переводить свои ухвалы. Народъ, що кормить ту дрянь, свою кровію, що платить великй податки и лишь на податки працюе, дôстае на выборахъ кольбою въ бôкъ вôдъ того дармоѣда, жандарма котрого служба, злодѣевъ лапати. Въ тыхъ повѣтахъ, де народъ хоче выбратисо бѣ на послôвъ людей свѣтлыхъ, честныхъ, характерныхъ, не запроданыхъ, якъ въ Жидачевѣ, въ Стрыю, въ Снятынѣ, въ Калушѣ и др. спроваджуе староство цѣлй баталіоны жандармôвъ и они ґверами переводять выборы. Въ такихъ повѣтахъ староста — то середневѣчный тиранъ, котрый навѣть рѣшае о житю чоловѣка, бо якъ побачить чоловѣка, котрый хоче голосувати на свого кандидата, то всей часъ каже его замкнути. Про тй всѣ безправя писати на вôльнôй амер. земли, ажъ встыдно, ажъ соромно признавати ся, що нашй братя жиють въ такôй державѣ, котрои урядники допчуть злодѣйскими ногами конституційнй права и обдирають бѣдного чоловѣка съ послѣднои шкôры, и такъ обдертого и сплюгавѣраного высылають до Бразиліи на погибель тай праздують словами: Pamiętajcie na Ojczyznę.

Чи Вы Американьцѣ повѣрили бы, що може бути на свѣтѣ така держава, котра-бы позволила на такй насилія людской волѣ и людского достоинства? Певно що не повѣрили бы.

Передъ кôлькома днями приходивъ до насъ репортеръ однои поважнои, щоденнои газеты англійской и пытавъ ся, чи се можливй факты про выборы въ Галичинѣ, о которыхъ заговорили амер. газеты. Мы пояснили ему, що се лишь слабй образки, бо самои дѣйсности нагои, не дозволила бы прокураторія печатати.

Стиснувъ раменами сынъ вôльнои Америки, счервонѣвъ и вôдôйшовъ стискаючи раменами. Здае ся не повѣривъ Американецъ! Не тôлько коренный, родовитый Американецъ не повѣрить, але и не повѣрить нашъ чоловѣкъ, котрый вже перебувъ кôлька-лѣтню школу політичну въ Америцѣ. И на такихъ то нашихъ людей — если бы имъ приходилось вернути на свою батькôвщину — мы кладемо цѣлу надѣю, що они станутъ силою вôдживляючою нашои суспôльности въ Галичинѣ. Господарка польско-шляхотска въ Австріи, доведе ту бѣдну лѣпянку до певнои погибели. На карку Австріи задумали они вôдбудувати свою вôтчину, якъ се выразьно голосила „Gaz. Narodowa" по тамторôчнôй выставѣ у Львовѣ, але на руінахъ Австріи не засяде трупъ польскій, бо силою своей здеморалізованои шляхетчины поляже въ грôбъ посередъ поступовыхъ суспôльностей 20 вѣку. Мы протестуемо противъ всякого морду політичного и станемо бичомъ Божимъ здеморалізованои шляхты польской и тираньского ряду. Изъ-за широкого океану будемо речниками свободы, поступу и волѣ, мы будемо речниками тыхъ думокъ, котрй крыють ся глубоко въ душѣ нашихъ Братôвъ въ Галичинѣ, а они не въ силѣ ихъ свѣтови проголосити. Нашъ народъ, що колись своими грудьми оборонивъ культурну Европу передъ Татарвою — той народъ стане местникомъ катôвъ за волю, поступъ и свободу. Caveant consules. Тремтѣтъ лицемѣры!

СПРАВЫ СОЮЗА.

Справоздане касове за мѣсяць вересень 1895.

Братство зъ Beaver Meadow, Pa.	$12.50
Бр. зъ Elmira, N. Y.	10.00
Бр. зъ Olyphant, Pa.	40.00
Бр. зъ Plaasant Hill	39.00
Братства зъ Mt. Carmel, Pa.	46.00
Бр. зъ Mayfield, Pa.	9.50
Бр. зъ Shamokin, Pa.	43.00
Чл. Едмундъ Ломбикъ	1.00
„ Михаилъ Дідо	1.00
„ Михаилъ Мирдаля	1.00
„ Ваникъ Демко	1.00
„ Романъ Креницкій	4.00
„ Иванъ Сѣракъ	4.00
Разомъ:	$212.00

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

Юрій Хилякъ
касіеръ.

ОДОЗВА.

БРАТЯ РУСИНЫ!

Удаемось до Васъ зô святою просьбою. Мы порѣшили будувати у себе святыню, нашу святу руску церковь, ту твердиню, котра забеспечае намъ нашу вѣру и нашу народнôсть на чужôй земли. Насъ ту не богато, а будова церкви, якъ вы сами знаете, великй сумы коштуе. Для того пукаемо до нашихъ рускихъ, щирыхъ сердецъ, щобъ схотѣли насъ запомогчи, щобъ схотѣли скинутись по кôлька центôвъ на ту высоку цѣль, и зôбранй грошѣ переслати на адресу:

Peter Lepak
811 Canal Str.
ELMIRA, N. Y.

Уповажненй коллекторы на церковь въ Elmira, N. Y. суть слѣдуючй:

Петро Лепакъ, Кузьма Мовчанъ, Иванъ Курила, Гнатко Симеонъ.

Передовсѣмъ вôдзываемось до нашихъ Веч. оо. Духовныхъ, якъ також и до всѣхъ нашихъ честныхъ Братей, щобъ не опустили людей, котрй будуть збирати офѣры на дôмъ Божій въ Elmira.

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00

„ „ Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячій приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касiера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретаря пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Допись зъ Ansonia, Conn.

Честна Редакціє!

Хоть Вы знаєте добре о нашôй Ansoni-ѣ, але мало що споминаєте въ Вашôй „Свободѣ." Есть то правда не дуже велике мѣсто, але досыть богате на фабрики, въ котрыхъ и нашi люде працюють. Що ся тычить роботы, то досыть добре йде въ тôмъ часѣ.

Нашихъ Руснинôвъ есть ту досыть дуже, а по бôльшôй части всѣ зъ Галичины, мало що зъ Угорскои стороны. Зô старого краю намъ все прибуває бôльше народу; тамтого тыждня прійшло щось шестеро, а то мѣшано: дѣвчата и хлопцѣ, а всѣ молоди. Тôлько одна намъ ту перешкода межи нашими Руснинами; згрызи, клопôтъ, ненависть; одни противъ другихъ выступають — а все то наробило православіє.

Маємо ту два рускі Братства. Одно старше т. е. св. Василія Великого, числяче до 30 членôвъ. Тое Братство зô своими предводителями приняло православіє и зъ того робить ся згрызи межи нашими Руснинами. Друге Братство св. АА. Петра и Павла, котре числить 85 членôвъ, тримає ся своей вѣры, народности, звычаѣвъ и обычаѣвъ батькôвскихъ и нехоче бути москалями, якъ тіи другі сами себе называють. Також Братство св. АА. Петра и Павла купило пляцъ пôдъ церковъ за $1500. Дуже то красный пляцъ, на розѣ межи Basset и May Str., а на будову церкви легко бы нас стати, щобы була єдность и любовь братня. Але де тамъ? Одни другôмъ пôдшептують, що лѣпше православіє, бо нашi священники не роблять пôсля свого преписку, що въ церкви переступають ектенiи и ще другі рѣчи рожнi выдумують, щобь насъ звести съ правои дороги. Съ тыми факторами досыть бѣды у насъ. Они платять $1. 80 рôчно на церковь, а у насъ треба на початку бôльше платити, тай зъ того велика незгода.

Мушу Вамъ и то написати, що тіи москалѣ мають, якъ они зовуть туть церковь; они заарендовали одну театральну галю, за котру платять що мѣсяця $25 и хотѣли бы, щобы весь рускій народъ бувъ имъ пôдданый, але такъ ся не стане. Надѣя въ Бозѣ, що всѣ Русины будуть вѣрнi своему обрядови и народности, дай Боже, щобы такъ стало ся.

Маємо ту також три рускі салоны, два зъ нашого Братства, а одень православный. Наше Братство св. АА. Петра и Павла буде справляти 14 новембра баль на дохôдъ нашои церкви, для того прошу Честну Редакцію, щобь выдруковалисте намъ въ своей друкарни тікеты. Я бымъ мавъ еще много до писаня, але вже лишаю на другій разъ.

Здоровлю Васъ дуже красно:

Димитрій Ванько.

Варварске линчоване.

Дня 5. с. м. вôдбувъ ся страшный чисто варварскій актъ справедливости въ Cole City, Ga. Негеръ Neal Smith усиловавъ молоду дѣвчину, котра въ наслѣдокъ насилія ледви при житю удержалась. Громада людей, щось около 200 удалась до вязницѣ, въ котрôй замкнено негра и жадала рѣшучо его выдачѣ. Шерифъ и сторожа вязницѣ були змушенi выдати негра, бо боялись, щобь розъюшена товпа не пôдпалила и не зруйновала вязницѣ. Товпа затягнула бѣдного негра на мѣсце провины и почали въ нелюдскій спосôбъ тортуровати винного. Напередъ батько дѣвчины казавъ вôдтинати палецъ по пальцеви нещасливому негрови, и то була кара за те, що негеръ дѣвчинѣ одинъ палецъ бувъ вôдкусивъ. Вôдтакъ привязали бѣдного до дошки и такъ довго до него стрѣляли, ажь поки цѣлого тѣла не потаргали на куснѣ. Тѣло потарпане вложили въ дерево и запалили и такъ довго стояли и дивили ся, ажь поки до тла не згорѣло. Бôльшого варварства годѣ собѣ представити!

Въ всхôдныхъ Штатахъ Америки, (на Вестахъ) такъ зародила пшениця, що фармеры охотно продають ю по 18 до 20 цен. за бушель. Въ Калѣфорнiи же, кидають цѣлiи тоны овочôвъ въ море, не знаючи що съ ними робити.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

— Самоубiйство зъ нужды. Одинъ бѣдный господарь зъ Гаѣвъ великихъ пôдъ Тернополемъ, маючій 50 лѣтъ, вдовець и батько кôлькоро дѣтей, попавши въ розпуку въ наслѣдокъ нужды и страты жѣнки, положивъ ся дня 19-ого с. м. о годинѣ 5-ôй рано, въ хвили, коли переѣздивъ поѣздъ особовый до Львова на шляхъ зелѣзничій и знайшовъ смерть на мѣсци. Въ двѣ годины вôдтакъ, знайшла комісія зелѣзнича тѣло самоубiйника потяте въ кусники и повѣдомила о сѣмъ выпадку дотычнй власти.

— Зъ калуского пôдгôря пишуть до „Дѣла": Дики страшно нищать людску працю коло Небылова, Перегиньска, Сливокъ, Ясеня — загаломъ на цѣломъ пôдгôрю тутешнôмъ. Люде въ день коло роботы, а въ ночи пильнують то вôвса то бульбы. Але тяжко обôгнати ся, бо нѣхто не стрѣляє, а стрѣльбы не вôльно нѣкому мати, бо заразъ якъ на телеграфъ являє ся жандармъ и забирає фузiи. А дики крикôвъ и галасованя людей не боять ся. Бѣда та й годѣ! Не вродить ся, — нужда, а якъ вродить ся — дики паньскй годують ся. Паны ще не ѣдуть на польованье, бо ще дики замало упасли ся кривдою людскою!

— Вôдгомонъ галицкихъ выборôвъ у Вѣдни. Передъ кôлькома тыжнями була выѣхала до Вѣдня депутація зô снятиньского повѣта, зложена зъ кôлькохъ селянъ (мѣжъ ними Бурачиньскій, Лучакъ и пн.), щобы пожаловатись на незаконности и надужитя, якѣ дѣяли ся при правыборахъ въ Снятиньщинѣ. Депутація, пôдъ проводомъ посла д-ра Кронаветера, явилась въ суботу у президента мiнiстрôвъ гр. Кiльмансеґа, а сей вôдôславъ ся до свого секцiйного радника Шварценава. Депутаты представили подѣѣ, якй лучають ся на зборахъ передвыборчихъ, и при правыборахъ въ Галичинѣ, а спецiяльно въ повѣтѣ снятиньскôмъ, та доручили меморандумъ, въ котрôмъ були списанй що найважнѣйшй надужитя. Радникъ Шварценавъ выслухавши депутатôвъ, замѣтивъ, що пôсля его гадки такй надужитя суть неможливй (що за наивнôсть и незнанье вôдносинъ галицкихъ!), а осудивши ихъ остро, заявивъ, що, если бы наведенй факты показали ся правдивыми, то дотычнй урядники справдѣ надужили своеи власти. Вôдтакъ радникъ Шварценавъ звернувъ увагу депутатôвъ на одвѣчальнôсть, яку беруть на себе, роблячи такъ тяжкй закиды власти полiтичнôй — але депутаты вôдповѣли, що знають добре вагу своеи жалобы, але готовй пôдперти доказами и не дадуть ся напoлохати замѣтками неможливости. Тогдѣ р. Шварценавъ заявивъ, що хочь гр. Кiльмансеґъ не мôгъ особисто выслухати депутацiи, то однакъ вôнъ въ имени президента мiнiстрôвъ зарядить сейчасъ строге слѣдство въ тыхъ сумныхъ подѣяхъ.

— Вѣче вѣденьскихъ робôтниковъ вôдбуло ся недавно въ Пратерѣ пôдъ голымъ небомъ — въ справѣ загального голосованя. Се вже друге зъ ряду вѣче, устроене вѣденьскою партiєю социялъ-демократичною вôдъ коли розôйшлась поголоска, що будучій президентъ мiнiстрôвъ гр. Бадени „гряде" зъ своимъ проектомъ реформы выборчои. На вѣчу явило ся до 15.000 робôтникôвъ, бо була гарна погода. Референтъ д-ръ Адлеръ представивъ акцiю социялъ-демократôвъ за загальнымъ голосованьемъ, вказавъ численними примѣрами на спосôбъ, въ якiй теперь переводять ся выборы въ Галичинѣ, та завозвавъ робôтникôвъ, щобы були готовй до рѣшучого дѣла въ загальнôмъ интересѣ для выбореня права загального голосованя. Вôдтакъ промовили члены селяньскои депутацiи зô Снятина: селянинъ Лучакъ представивъ выборчй практики въ Галичинѣ и заявивъ, що селяньство бажає загальныхъ выборôвъ, а Бурачиньскій говоривъ по нѣмецки въ тôмъ самôмъ змыслѣ. По промовѣ ческого референта Немеца и панѣ Нечеровои закôнчено вѣче при окликахъ въ честь загального права голосованя. — Коли участники вѣча выходили зъ Пратеру, прiйшло мѣжъ ними и полiцiєю до конфлiкту. Кôннй и пѣшй полiцiянты напирали на ряды робôтникôвъ, щобы шли головною алеєю Пратеру, и при томъ зъ одноѣ стороны ужито шабель а зъ другои кiвъ. Взагалѣ полiцiя выступила дуже безвзглядно и арештувала вже за самй оклики въ честь загального голосованя, а головнй улицѣ були крѣпко обсадженй полiцiєю.

Холера въ Галичинѣ.

Въ Тернополи занедужали дня 20 вересня на холеру три особы, а остає въ лѣченю вôсѣмъ особъ, въ Островѣ, пов. тернопôльского, померли двѣ особы, не оставъ нѣякiй недужный; въ Березовици, пов. тернопôльского и въ Збаражи остає по однôмъ недужôмъ. — Дотеперѣшный станъ пошести вôдъ дня 16 серпня до нынѣшного дня представляє ся такъ: Въ Тернополи занедужало 48 особъ а померло 37, въ Березовици занедужало 4 а померло 3 особы, въ Буцневѣ занедужало чотири а померли двѣ особы, въ Островѣ занедужали двѣ а померла 1, въ Загробели занедужали двѣ и померли двѣ особы. — N. W. Tagblatt доносить, що робôтники зелѣзничѣ зъ Буцнева покидають потайки роботы зô страху передъ холерою; се суть по найбôльшой части Италiйцѣ и Хорваты.

ДВА СЫНЫ.

Оповѣданє Марка Вовчка.

Конець.

VI.

Выѣзджали три тройки, усе новобранцѣ. За ними рôдъ иде, провожає. Сѣла и я мѣжь своими сынами, ѣду. Шляхъ мигтить; гаѣ та поля на очи набѣгають...

И такъ менѣ стало ся, наче я дитина мала: не розумѣю нѣчого, не знаю, не намятаю. Тôлько якъ гляну на дѣтей, то чогось страшно стане.

Приѣхали дô приему (вербецирки), повели ихъ, а мы стоимо, ждемо. Мене мовь сонъ хилить, та будять мене — кто плачемъ, кто рыданемъ. Першихъ вывели моихъ... Господи, Боже мôй: Ты-жь у нас великій, ты-жь милостивый! Лучше-бъ я у землю поховала ихъ обохъ!...

VII.

Привели мене у темну якусь хатину — землянка, чи лехъ, чи що оно таке, не скажу. Якійсь москаль сидить: головачь, розкошляный, невмываный, пôдъ щетиною весь, якъ ѣжакъ. Се певно ихъ старшій, дядько...

Кланяюсь, прошу: „Не оставте ласкою вашою, добродѣю, и моихъ сынôвъ!"

Даю єму, що змоглась, грошенятъ: и полотна, и на дѣточокъ гдещо.

„Не журись, старушка!" прохрипѣвъ: „трошки вашй сынки поскучають — безъ того не можна на свѣтѣ, а тамъ злюбить ся: молодцѣ будуть, отъ якъ и я, примѣромъ, кажучи!"

Поглянула я тогдѣ сильна на него: червоный, обдутый якійсь вôнъ, очи въ него якось померхли... Боже-жь мôй! А мои сыны, мои голубы сизй! У нихъ душа тепереньки свята, и погляде ясный, и любй обличія квѣткою процвѣтають!...

VIII.

Попрощали ся. Провели мене дѣти за мѣсто.

Отъ еще и доси, якъ выбере ся лѣтомъ день горячій, душный, то и згадую собѣ те прощане наше: отъ, идемо мѣстомъ... позачинюваній будынки, зачиняній вôкна скрозь; за мѣстомъ соснина темна, далеко заступила шляхъ пѣсковатый; суне передъ очима по пѣску репливый вôзъ, на небѣ сонце пекуче...

IX.

Зосталась я сама-самѣсенька, недугуючи. Нѣ сну менѣ, нѣ вôдпочинку. Роблю черезъ силу, нѣчого не знаю, не чую...

Минає рôкъ, и другій, и пятый. Обняла мене мовь хмара чорна; тôлько и свѣтать ся менѣ, якъ двѣ зôроньки темної ночи: то дѣтоньки мои!

По Рôздвѣ, сидзу я одного вечера, такъ вже у позній лягоны, пряду. На дворѣ завируха, ажь у вôкна бе, и свѣтло мигтить...

Коли стукъ-стукъ! Одчиняю — Василь!

„Василечку, сыночку мôй! а Андрѣйко где?.."

„Нема вже, мамо, Андрѣя! Лѣгъ Андрѣй, мамо, та не встане уже!..."

А я наче знала: я его що-дня въ Бога, що ночи оплакала! А жити-бъ такому, та жити! На выросътъ, и на силу, и на личко въ батька вдавъ ся: отжежь за батькомъ и на той свѣтъ погнавъ ся!...

„Зостарѣли вы, ненько!.. Якъ вамъ тутъ жило ся? нужды приняли?..."

„А такъ жило ся: встаю — плачу, и лягаю — плачу, такъ менѣ жило ся!"

„Я, мамо, до васъ умирати прийшовъ!..."

Дивлюсь на него, — лишенько мое! Оно и молоде, та вже надломлене!

„Сыночку мôй! бодаїбы я не дождала твого слова почути!" Отъ же то щира правда була, що вôнъ сказавъ.

Тане и тане мôй Василько, якъ свѣчка. Полежавъ, похирѣвъ — та на веснѣ и перестанвъ ся.

Де єму и жити було! Оно и росло такъ, абы слава, а тй выправы та походы силу зъ него всю выбрали.

„Не на те народивесь, моя мати, щобъ менѣ людей на вôйнѣ тратити!" бувало каже. „Не для такихъ, якъ я, вôйна, и воєвникъ зъ мене не жвавый!"

Якъ вже въ тяжкому недузѣ лежавъ, то все бувало думає та думає собѣ.

„О Боже, Боже!" заговорить: „якій у тебе свѣтъ красный! а я и не наживсь у свѣтѣ, я и не навчивъ ся, я и не знаю нѣчого!.."

И въ остатню годину промовивъ: „Не живъ я, мамо, на свѣтѣ! тôлько збиравъ ся жити!..."

Молоде, та якъ косою скосило — а я зôстала ся...

X.

Тôлько менѣ и потѣхи, що коли приснять ся мои дѣточки. Та все снять ся они маленькими, а парубками нѣколи не приснять ся.

И якъ живй они стоять передъ душею моею. Андрѣйко веселый, кучерявый, нѣбы по хатѣ бѣгає та гомонить, а въ хатѣ ясно-ясно! Василько надъ квѣтками та зѣлями сидить, задумавъ ся...

Прокинусь — пусто! робота дожидає; треба жити, треба дѣло робити, треба терпѣти горенько.

Живу... Дивлюсь, якъ хата валить ся; чую що я сама я пыломъ припадаю, — якось туманѣю, наче жива у землю вхожу...

НОВИНКИ.

— Депешѣ, котрй приходять до англійскихъ газетъ зъ розманитыхъ станôвъ, а се: зъ Огіо, Индіяны и Пенсильваніи, доводять, що помѣжь гôрняками заноситъ ся на поважный стрейкъ въ цѣли выеднаня бôльшои заплаты у капиталѣстôвъ. Въ Индіяна пôдвысшено робôтникамъ платню на 70 цт. вôдъ тона выдобутого угля. Однакъ звѣщають, що властителѣ копалень въ Огіо и Пенсильваніи не думають пôдвысшити платню робôтникамъ.

— Въ Manitoba, Canada, 22.000 фармерôвъ зôбрали 10 міліонôвъ бушльôвъ пшеницѣ. — Въ Georgia зôбрано 300 тысячь бушльôвъ грушокъ.

— Страшна сцена розôграла ся на дняхъ, на двôрци колеовымъ въ Cylei. — Вынято власно зъ вагонôвъ клѣтки съ дикими звѣрятами, належачими до менажеріи Кльоудского. Одинъ робôтникъ именемъ Fliess зближивъ ся черезъ цѣкавôсть до клѣтки тыгриса. Наразъ великй лапы звѣрюги высунули ся черезъ краты клѣтки и ухватили за лице неосторожного робôтника, тягнучи его до себе. Надбѣгли люде и освободили нещастного, омлѣвшого зъ болю. Fliess стративъ одно ухо, и зôставъ страшно покалѣченый на лици.

— Минувшого тыждня померъ въ Франціи славный ученый Д-ръ Людвикъ Pasteur. Вславивъ ся на цѣлый свѣтъ тымъ, що вынайшовъ способъ лѣченя вестеклины. Лѣчничи заклады его имени, знаходять ся по всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ цѣлого свѣта. Медицина понесла величезну страту, черезъ смерть того ученого. До похорону его, котрый вôдбуде ся допєрва 25. с. м. роблять великй приготовленя, и ученй цѣлого свѣта возьмуть участь будьто лично, будь черезъ засланє вѣнцôвъ на домовину помершого добродѣя людскости.

Рядъ сприяє краєви.

Опѣкунчій рядъ нашъ въ старôмъ краю, стараючи ся запобѣгти нуждѣ нашой въ Галичинѣ, вôддавъ будову фортифікаціи въ Перемышли „bratu mojżeszowego wyznania" жидови Хувесови въ Вѣдни. Pan brat Хувесъ зъ любви до насъ, розпочавъ въ той способъ свою господарку, що всѣ роботы столярски, замовивъ у майстрôвъ въ Вѣдни, такъ, якъ бы въ цѣлой Галичинѣ не було ни одного майстра столярского. — Нема що казати, добра та розумна господарка.

ВСЯЧИНА.

Американьскй жѣнки.

Въ великôмъ американьскôмъ мѣстѣ Сінсінаті завели ся були вôдъ якогось часу такй порядки, чи радше непорядки, що мѣскій урядъ не дбавъ о чистоту улиць и купы смѣтя занечищували всѣ проходы. Всякй наклинування и рѣканя мѣсецевыхъ газетъ нѣчого не помагали, бо рада мѣйска не звертала на нихъ нѣякои уваги. Отже жѣнки всякихъ станôвъ рѣшили взяти ту справу въ свои руки и наклонити маґістратъ до бôльшои дбалости. Одного дня появило ся на першорядной улици сто пань въ гарныхъ одѣняхъ, капелюхахъ зъ лопатами и мѣтлами въ рукахъ и почали пильно замѣтати. Въ млѣ ока зôбрало ся коло нихъ множество людей, захочуючи ихъ оплесками въ ихъ роботѣ. Богато зъ пань велѣли побѣ вынести обѣдъ на улицю, ѣли его на порсгахъ каменицъ, а вôдтакъ ставали дальше до роботы. Коли сонце зайшло, були головній улицѣ мѣста вôдъ многихъ мѣсяцѣвъ перший разъ чисто позамѣтаний. Той поступокъ вôдважныхъ жѣнокъ осягнувъ свою цѣль, бо батьки мѣста такъ нимъ завстидали ся, що вôдъ того часу стали бôльше дбати о чистоту мѣста.

Що може горѣвка?!

На лавѣ обжалованыхъ въ Тернополи засѣвъ дня 16. вересня Антôнъ Вытайло зъ Ягольницѣ старои, котрый въ ночи на 4-ого червня убивъ въ страшный способъ власну жѣнку Марію. Обжалованый оповѣдавъ, що пожитє его зъ жѣнкою не було щасливе, бо жѣнка называла его смаркачомъ и заглядала за парôбками, отже попавъ въ ночи 4-ого чорвня въ хвили суперечки зъ нею въ злôсть и убивъ ей макогономъ, хотяй не мавъ такого намѣру. Убита була за часôвъ дѣвоцтва дуже скромною и моральною и такою зôстала якъ вôддала ся, що доказали свѣдки. Убійникъ, маючій допєрва 23 лѣтъ, такожь бувъ спокôйнымъ и роботячимъ чоловѣкомъ а урядъ громадскій выставивъ єму дуже красне свѣдоцтво, представляючи его яко взôръ молодежи сѣльскои. Се убійство, якъ подавъ обжалованый, споВнивъ въ станѣ цѣловитого запиття. По переведенôй розправѣ судьѣ присяжнй затвердили поставлене пытанье въ напрямѣ убійства, однакъ заперечили въ напрямѣ морду и на тôй пôдставѣ засудивъ судъ обжалованого на сѣмъ лѣтъ тяжкои вязницѣ заостреной постомъ.

Въ Греціи въ мѣстѣ Атенахъ William Wood въ присутности множества народа, высмѣвавъ ся зъ религіи, и хуливъ Бога, — въ тôмъ въ одной хвилѣ онѣмѣвъ. — Жадни средсва лѣкарски не могли повернути єму бесѣды. — Пѣшовъ до церкви, и ту написавъ тй слова: „Есьмъ проклятый! Теперь вѣрю въ пекло. — Молѣть ся за мене." — Стало ся тое 28 августа, сего року.

Въ мѣстѣ Oswego, N. Y. выдумала панѣ Mary Walker д-ръ медицины оригінальный плянъ для тыхъ паненъ, що хотять убирати ся по мужески. Купила она фарму, на котрôй хоче заложити кольонію самыхъ дѣвчатъ, приклонницъ мужеской гардеробы. Тôлько такй женщины можуть зголосити ся на ту кольонію, котрй зобовязують ся свято нѣколи не выходити за мужь и цѣле свое житє носити мужеске убране. Они самй будуть управляти землю; будуть орати, сѣяти, жати, молотити, и продавати. Всѣ будуть мешкати въ одномъ, просторôмъ домѣ. Кожда зъ кольоністокъ буде мала свôй выгôдный покôй. Докторка Mary Walker буде мати головный захистъ надъ кольонією. Дѣвчата въ лѣтахъ 15—35 можуть зголошатись до тои кольоніи. Кожда зъ кольоністокъ буде користати вспôльнымъ маєткомъ.

Моимъ замѣромъ, говорить оригінальна докторка, есть достачити певного числа такъ званыхъ новыхъ женщинъ, котрй бы могли въ політицѣ мѣрити ся зъ найвытравнѣйшими мущинами–політиками. Дѣвчата жіючи на фармѣ выроблять собѣ въ протягу трехъ лѣтъ мужеску силу. Грунтъ на фарму лежить въ прекрасной околици, а если мои пляны здѣйснять ся, кôнчить панѣ Walker, то буде тôлько дѣйсный рай на земли — тôлько недоставати-ме — Адама.

Число Чеховъ проживаючихъ въ Америцѣ выносить пôвъ міліона; еміґрація ихъ розпочала ся вôдъ 1848 року, т. е. 47 лѣтъ тому назадъ. Першимъ Чехомъ, котрый приѣхавъ до Америки бувъ Августинъ Hermarz, въ першой половинѣ минувшого столѣтія, и заложивъ въ станахъ Maryland и Delaware, знаній до теперь ческй осады Bohemian Manor. — Мѣсцевôсть, где днесь розтягає ся мѣсто New York, була власностію Чеха Фридрика Филипа, котрый приѣхавъ до Америки еще въ 1658 року.

МОЛИТВА.

О Боже всевышній! Я щиро Тя молю
Глянь окомъ пречистымъ на рускій народъ.
Потѣшь го въ нещастю, крѣпи го въ бездолю
Верни му хочь частку давнѣйшихъ свободъ!
Нехай го то тѣшить посередъ тревогъ,
Що вѣчно живе ще, могучій нашъ Богъ!

О Боже могучій! мы бѣдни, нужденни,
Темрява насъ тисне, тожь ходимъ въ ярмѣ
И свѣтъ намъ морочатъ все слезы щоденни.
Тожь свѣтла не маємъ, блукаємъ ся въ тьмѣ!
О Боже, о Отче, на насъ Ты згадай,
Погоду и сонце и свѣтло намъ дай!

О Боже всесильный! мы больомъ сповити,
Хочь серця горячи, то силы слаби!
Мы ради до неба на крылахъ взлетѣти,
И жертву дѣлъ добрыхъ зложити Тобѣ.
О Воже, дай силу и волю дай намъ,
О Боже, дай долю, нещаснымъ рабамъ!

О Боже вседобрый, мы въ всякой печали
Дивилисъ, глядѣли, на божій крестъ Твой,
За крестъ мы вѣками тяжело страдали,
И кровю зливали все знакъ сей святый,
Тожь крестъ сей за нами най правду свѣдчить,
Най розумъ, най волю, най силы крѣпитъ!

О Боже! будь Паномъ, Отцемъ будь мѣжь нами,
Въ поталу не дай насъ завѣтамъ лихимъ,
А крестъ мы притиснемъ до серця руками,
И жити будемо во вѣки при нимъ!
И свѣтъ се увидитъ и скаже миръ многъ,
Що сильный, могучій, всещедрый нашъ Богъ!

Р. С.

JOHN GLOWA,
EXSELSIOR, PA.

Одинокій шторъ на цѣлый Exselsior ИВАНА ГЛОВЫ — Вже его не потребуемо захвалювати, бо каждый не вôдъ нинѣ его знає, а хто еще не знає, най зайде и купить, а певно не пожалує. —

I. B. YOUNG,

Кандидатъ на шерифа зъ партіи демократичнои. Чоловѣкъ честный, совѣстный; насъ Русинôвъ буде у вѣхъ справахъ пôдперати. Радимо нашимъ братямъ горожанамъ американьскимъ **що бы всѣ, якъ одинъ мужъ голосовали на сего чоловѣка.**

PETRO SERAFIN
Петро Серафинъ
424 Shamokin Str.

Рускій готель.

Мае пиво, віску и всякй другй здоровй напитки. Готель чистенькій, услуга порядна, честна и солідна.

Вже часъ покинути чужихъ, а себе самыхъ пôдпомагати!

T. TALPASZ,
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
готельничій
246
PEARL STR.
SHAMOKIN, PA.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ, друже мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!

.·.

Що за Талпашъ? Зводки онъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ русини
— Подкрѣпляють силы!...

.·.

— Що за брындза й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугує якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

ЮЛІЯНЪ КОПЫСТЯНСКІЙ
Гавріилъ Малинякъ
Гуртовный складъ
(Wholsale)
20 Market str.
SHAMOKIN, PA-

Маютъ завсегды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого гатунку

Братя! замавляйте у своихъ.

РУСКІЙ КОМ. ШТОРЪ
727 Commerce str.
SHAMOKIN PA.
Манажеры:
МИХАИЛЪ ЛАБОВСКІЙ
МИХАИЛЪ КОЛОДѢЙ

Всяки товары найлѣпшого сорта, дуже туні

Родимцѣ! не спомагайте жидôвъ, але своихъ братôвъ!

THE LYNDHURST,
Shamokin Str.
РУСКА РЕСТАВРАЦІЯ.
Єфремъ Лучковецъ
Иванъ Сѣкора

Маютъ завсегда дуже смачни на спосôбъ краєвый приладжени снѣданя, обѣды и вечеріи, тепли и зимни перекуски (lunch), пиво, горивкѣ, вина, лѣкеры найлѣпшого гатунку.

Услуга пильна и солѣдна.
Памятайте на своихъ!

Dr. JOHN SZLUPAS,
Office: 421 Penn Ave
Telephone: 1613.
SCRANTON, PA.
АПТИКА СЛОВЕНСКА.

Лѣчить всякй хоробы въ короткôмъ часѣ и успѣшно.

Поручаємо сего доброго лѣкаря нашимъ братямъ Русинамъ.

Dr. F. J. MEEK,
Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ
103 Shamokin, str.

Одинокій лѣкарь, славянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчить всякй хоробы совѣстно и въ короткôмъ часѣ. Особливо незрôвнаный лѣкарь въ справахъ положничихъ. Говорить по англійски, по руски и по польски. Горячо поручаємо сего знаменитого доктора, нашимъ Русинамъ.

НАЙСТАРША, НАЙЛУЧША, НАЙСЛАВНѢЙША
АПТИКА
есть безперечно
T. R. CLARKSON & CO.
Cor. Shamokin & Sunbery str.
SHAMOKIN, PA.

Всѣ докторы мѣжь котрыми и Д-ръ Миколайчикъ плютъ свои рецепты и поручаютъ всѣмъ тую аптику, де всѣ лѣки приготовляють ся совѣстно.

O. MURDZA & BRO'S.
О. МУРДЗА и БРАТЪ.
46. Second str.
MT. CARMEL, PA.

Тôлько оденъ рускій шторъ на цѣле мѣсто. Всякй товары найлѣпшого сорта. Услуга точна. Конѣ, якъ каты.

Купуйте люде у свого, вже часъ покинути жидовъ.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

300
PEARL and MULBERRY str.
SHAMOKIN PA.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

SCHLOS & KLEIN
10. East Market Square „Hello“, 3373
WILLIAMSPORT, PA.

Гуртовный складъ найлѣпшои **виски, вина всякого рода и всѣхъ найлѣпшихъ напоивъ** на цѣлу околицю, а навѣтъ на цѣлу Пенсильванію. Виску, вино, всякй здоровй напитки бочками и фляшками купують всѣ и дуже зъ того задоволенй и здоровй.

Якъ хто тôлько разъ купитъ въ тôмъ складѣ — нѣколи не пожалує того.

Въ цѣлôй Пенсильваніи пютъ виску, вино и всякй напитки зъ того славного складу. Нашй люде, якбы хтѣли закупити собѣ трункôвъ на КРЕСТИНЫ, ВЕСѢЛЯ и другй оказіи, най удаютъ ся до той фирмы; тамъ дôстанутъ таньо, а напитки такй, що душу и серце розвеселяютъ.

9 W. CENTER ST.
SHENANDOAH PA.
ФАБРИКАНТЪ
Прапорôвъ (фанъ
Хоруговъ, Одзнакъ
Пасовъ, Шапокъ для Братствъ

Фана для парады зъ найлѣпшого єдвабу; чотыри и пôвъ черезъ шесть и пôвъ стôпъ со всѣма приборами $25, и 26.75

Прапоры больши зъ найлѣпшои матеріи по $32.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣть по цѣнники и по пробу до:

R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.
SHENANDOAH, Pa.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ
ШТОРЪ
въ
ОЛИФАНТѢ ПА.

Пôдъ зарядомъ
ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патріоты. Есть се найлучше заосмотреный зô всѣхъ шторôвъ во всѣ потребнй товары и всякого рода по якъ найтаньшôй цѣнѣ.

Каждый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патріотомъ, най спѣшить до свого руского штору. Особенно нашй газдынѣ най йдутъ громадно!

Нащо Юськôвъ, Шмулѣвъ помагати? Идѣть до свого.

ИВАНЪ ТАЛПАШЪ
Недалеко лігайского діпа
въ
Mt. Karmel, Pa.

Поручає любымъ краянамъ свôй добре заосмотреный
ГОТЕЛЬ.

Пиво, горѣвка, ликеры и цигары найлучшого сорта. Таный и выгôдный нôчлегъ.

Снѣдане, обѣдъ и вечера все свѣже, смачне и дешеве.

Попробуйте

РУСКА ТОРГОВЛЯ
(Creek Store Company)
415 Shamokin Str.
въ ШАМОКІНѢ ПА

Поручає мѣсцевымъ Русинамъ и на околицю свôй богатый складъ всякого рода виктуалôвъ и майнерскихъ знарядôвъ.

Е тутъ мясо
И лопата,
Суть и скирнѣ
И гербата,

Перець, гвозды и кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки всѣ овочи
Зеленина и сушенина.
Е чернушка,
Е петрушка.

D. SALEY
136, Morris str.
JERSEY CITY N. J.

Продає книжки рускй: **молитвословы, біблія, житя святыхъ**, всякй популярнй научнй брошуры и другй рускй книжки.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грôшъ щадѣть Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.